

KYTTIEN KUUSI VUOSIKYMMENTÄ METSÄLLÄ JA -ERÄTULILLA

Seuran historiikki 60-vuotisjuhlissa 2008. Laatinut ja esittänyt Heikki Ruuhijärvi

Kytät ry. on Jämsänniemen vanhin metsästysseura, se on perustettu 10.02.1948. Tuona päivänä oli kerääntynyt joukko kylän miehiä maamiesseuran talolle, tarkoituksenaan perustaa paikkakunnalle metsästysseura. Näin saataisiin järjestystä seudun metsästykseseen ja riistanhoitoon, sekä päästäisiin metsästämään hirveäkin oikein luvan perästä. Seutuhan oli siihen aikaan Seppolan herroille haluttua jäniksenmetsästysaluetta. Heidän isot ajokoirat olivat usein jänisten lisäksi kiinnostuneita myös lampaista, joita siihen aikaan oli melkein joka talossa.

Tämä kahdenkymmenen miehen joukko, joka oli kerääntynyt eri puolilta kylää, teki tuumasta toden ja perustivat metsästysseuran, jonka nimeksi tuli KYTÄT. Kytien ensimmäiseen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Sulo Turkkila, varapuheenjohtajaksi Pauli Sanaslahti, sihteeriksi Antti Laakso. Muiksi johtokunnan jäseniksi Artturi Rantanen ja Väinö Koivisto. Sen jälkeen vuosien saatossa johtokunnat ovat vaihtuneet moneen kertaan. Puheenjohtajina ovat toimineet myös Heikki Joensuu, Antti Laakso, Kalervo Kaislo, Seppo Joensuu, Heikki Ruuhijärvi, Risto Piispala, Veikko Salonen ja Hannu Äikäs. Sihteereinä Antti Laakso, Matti Niskala, Olavi Lylykorpi, Pentti Siljander, Heikki Ruuhijärvi, Martti Hakanen, Vesa Paananen ja Mika Pitkänen. Tänä päivänä johtokunta on pj. Jari Virtanen, varapj. Pekka Joensuu, ja siht. Jukka Kaipio. Muina jäseninä Ari Kaislo, Mika Paananen ja Hannu Äikäs. Jahtivoutina toimii Vesa Paananen. Pitkäaikaisena rahastonhoitajana on toiminut Terhi Nieminen.

Seuran toiminta pääsi heti alussa vilkkaasti käyntiin, sillä jo ensimmäisenä vuonna päätettiin anoa yhden naaras- ja kahden uroshirven kaatolupaa. Jotta homma onnistuisi, valittiin kokouksessa hirvenkaatojaosto, johon kuului kymmenkunta miestä. Nämä miehet olivat niitä, jotka omistivat tai lainasivat jonkinlaisen hirvikiväärin ja toimivat ampujina metsästyksessä. Ajomiehillä oli mukana haulikot siltä varalta, että jos pienriistaa osuisi reitille. Ja sattuihan sitä, kun siihen aikaan riistaa oli paljon. Kerrankin ajomiehellä oli tullessaan hirvimetsältä repussa jänis ja metso. Tämähän oli ymmärrettävää, mitäpä siellä metsällä tyhjän panttina käveli, kun aina oli "särpimestä" pulaa. Näiltä ajoilta lienee sanonta, että hirvimies ampuu kaikkea mikä liikkuu.

Tulihan se samana syksynä, kovan yrityksen jälkeen, seuran ensimmäinen hirven kaato. Saaliiksi tuli jo illan hämärtyessä isokokoinen naarashirvi. Liekö ollut äkkinäisyyttä, vai oliko kiire kotiin kymmenen kilometrin kävelymatkan päähän, ennen pimeän tuloa, kun hirvi jätettiin suolistamatta yöksi metsään. Aamulla palattiin hakemaan ruho hevosella ja suoritettiin teurastushomma. Koska kyseessä oli ensimmäinen hirvi, niin jaettiin tuota suurta herkkua naapureillekin maistiaisiksi. Eipä saanut varsinkaan emäntien mielestä kovinkaan hyvää arvosanaa, siitä saattoi aistia "mehtänmaun". No tuosta tapauksesta opittiin ja sen jälkeen saalis pyrittiin käsittelemään mahdollisimman asiallisesti.

Ainahan erämies on saalistaan arvostanut, niin kuin seppä Virtanen, armoitettu erämies, kerran hirvenjakotilaisuuden jälkeen köytteli hartaana lihapakettia pyöränsä takatelineelle puhuskellen: kyllä sitä nyt jaksaa pajassa takoa, kun tästä sopan keittää. Martikaisen Topi siinä huomautti, että pistä vähän sikkaa sekkaan. No, sitten minä en enää pysyisi pajassa., naurahti Eemil.

Seuran perustamisen aikoihin oli alueella melko vahva pienriistakanta. Sen metsästyksin oli voimakasta ja siksi riistaa alettiin hoitamaan aktiivisesti. Alkuvuosina oli seuran

alueesta osa rauhoitettu metsästykseltä. Jäniksen talviruokintaa on harjoitettu koko seuran historian ajan.

Hirville on tarjottu suolaa nuolukivien muodossa alkuajoista saakka.

Vahinkoeläinten metsästyskilpailu myös on kuulunut ohjelmaan. Tässä kisassa pokaalit kuittasi yleensä Pentti ja Emil Virtanen, sekä Väinö Tyllilä. Näillä miehillä oli tavallaan omat pyyntireviirit. Väinö oli taitava ketun rautapyytäjä. Kun hän näki tavella jälkien johtavan Hukkalaan päin, niin viimeistään kahden yön päästä se oli heittänyt turkkinsa Väinön myllytuvan naulaan. Eemil puolestaan oli innokas kettujen pesiltä pyytäjä. Pentti taas peruutteli taitavasti "lentolupakirjoja" haukoilta.

'Siihen aikaan oli vahinkoeläinten kannan säätely hiukan toisenlaista, kuin tänä päivänä.

Kana- ja varpushaukka olivat vapaata riistaa ympäri vuoden, sekä kettujen pesäpyynti oli sallittua ja näistä kaikista maksettiin vielä tapporahaakin, kun vei haukan kynnet tai ketun tassut nimismiehelle tunnistettavaksi.

Kaikista hoitotoimenpiteistä huolimatta viisikymmentäluvulta alkanut kanalintukantojen alamäki on jatkunut näihin päiviin asti. Vasta viime syksynä 2007 lintukannassa on näkynyt elpymisen merkkejä

16.3.1952 pidetyssä seuran vuosikokouksessa, jossa oli läsnä 16 jäsentä, päätettiin rakentaa metsästysmaja Oskari Mutalan maalle Artturi Rantasen lahjoittamasta rakennuksesta. Rakennustoimikuntaan valittiin A Rantanen, K Salminen ja E Arosanervo. Hyvin toimikunta hommansa hoiti, koska saman vuoden syksyllä vietettiin tupaantuliaisia. Tupaantuliaisissa annettiin majalle nimeksi Kyttälä.

Kyttälä ei ollut mikään hieno maja, sen savupiippukin oli viemäriputkesta. Kuitenkin majan ympärillä asui erämaanrauha, sinne johti vain pieni ja pitkä polku. Kyttälästä tulikin seuran keskeinen toimipaikka, jossa pidettiin kokouksia ja polttopuutalkoita. Majalta järjestettiin yhteisiä jahtiretkiä. Kyttälässä piti aina olla kuivia puita kahvia, sokeria ja korppuja matkalaisen virkistämiseksi. Laverilla oli kaksi hirventaljaa yöpyjän lakanaksi. Vieraskirjan mukaan maja oli erittäin ahkerassa käytössä, vaikka sinne lähimmästä talosta oli matkaa 2-3 km. Jäsenet metsästysretkillään poikkesivat keittämään kahvit. Monet yöpyivätkin lähteäkseen aamulla aikaisin erälle.

Silloinkin kun linnut oli lannistettu ja karvaiset kellistetty, siis oli rauhoitusaika, jatkui Kyttälässä toiminta. Silloin poikkesi marjareissulla tai muuten vaan kahville erämies kauniimman sukupuolen tai muun perheenjäsenen kanssa. Taisi siellä lempikin joskus leiskahdella, kun eräs emäntä oli vieraskirjaan kirjoittanut, että mukava oli hirventaljoilla lempiä, karvoja vaan tahtoi mennä suuhun.

Seitsemänkymmentäluvun alussa valmistui Kyttälän luokse metsäautotie. Silloin erämaanrauha järkkyy ja huligaaneja tuli myös korpeen. Niinpä Kyttälästäkin astiat varastettiin ja ikkunat särjettiin. Näin Kyttälä viimein hävisi. Jäljelle jäi mukavat muistot.

Hirvi on seuran historian aikana ollut tärkein riista, vaikka kaatoluvat alkuvuosina olivat nykyisen mittapuun mukaan olemattomia. Aina kuitenkin pääsi metsälle ja luvat tulivat käytettyä, vaikka se joskus koville otti. Kerran viisikymmentäluvulla oli yhden hirven kaatolupa. Jahti kesti täyden ajan ja vasta viimeisenä päivänä kaatui laiha hirvenkanttura. Kuvaavaa oli, että jahdissa oli käyty, kun Lennart Martikaisella oli eväsreppunaan poikansa vanha koulureppu. Siihen aikaan oli tapana, että hyvinvarustetussa repussa oli niisanottu kaatajaispullo. Kun Martikaisen reppu oli pieni, pullon korkki oli ajanmittaan hangannut repun läpän puhki. Viimeisenä päivänä sieltä putkahti punainen korkki iloisesti näkyviin. Liekö ollut enne, koska seuraavana vuonna laki määräsi metsästäjätkin käyttämään punaista päähinettä.

Vuosi 1968 oliseuran 20 -vuotis juhluvuosi ja seuralla oli kolmen aikuisen ja yhden vasan kaatoluvat. Koska jahti onnistui hyvin, päätettiin grillata se vasa kokonaisuena peijaispöytään. Grillaamaan tuli Jyväskylästä teurastamolta oikein ammattimies. Ehtona oli, että piti olla kori kaljaa ja pullo vähän karkeempaa, koska grillatessa janottaa. Kaikki sujui hyvin ja illalla nostetiin höyryävä vasa juhlapöytään. Silloin tuli hässäkkä, kun mestarin piti ruveta palastelemaan hirveä vieraille. Hän olikin löytänyt ylimääräisen pullon ja tyhjentänyt sen, eikä näin ollen pystynyt muuta kuin nojaamaan seinään ja hiomaan puukkoaan. Siitä selvittiin, kun vieraiden joukosta silloinen Ruotsulan isäntä Von Friesse astui grillimestarin paikalle ja kertoi olevansa ”oike ammatti mees”

Samana syksynä meillä oli jahdissa apulaisnimismies Eero Tuure, joka vähän jännitti sitä, että miten jäykkää metsästys olisi näin valtion virkamiehen seurassa. Se jännitys päättyi lyhyeen, kun kohta hän pääsi kaatamaan komean uroshirven Liesjärvenvuorella. Siinä sitten taisi olla Laakson Antti, kun rohkeimpana alkoi tarjota kaatajalle kaatoryppyä. Samassa käveli paikalle Eemil Virtanen. Huomattuaan Antin aikeet, ajatteli Eemil ääneen ”soa nähä ottoako nimismies ryypyn”. Nimismies kuuli tämän ja otti näyttävän pitkän ryypyn. Silloin sanoi Eemil huojentuneena vielä kovemalla äänellä: ”otti se”. No se jäi siihen yhteen ryypyn, mutta oli se osoitus siitä että nimismies oli vain ”yksi meistä”. Seuraavina kolmena vuonna ei tarvinnut hirvenlihaa hampaanraoista kaivavaa, sillä vuosina 69-70-71- oli hirvikanta niin heikko, ettei kaatolupia myönnetty tai haettu lainkaan. Niinpä suhdetoiminta juhlissa piti hoitaa puuron kanssa, sekä arpomalla jänispaisteja.

Seitsemänkymmenluvun puoleenväliin ajottui myös hirvikannan räjähdysmäinen kasvu. Liekö naapurimaassa raotettu rautaesirippua, kun hirviä levisi idästä länttä kohti. Näillä hirvillä oli erikoinen piirre, ne pyrkivät kesällä ruokailemaan pellolla, ja aiheuttivat viljelyksille paljon vahinkoa. Kaatolupamäärät nousivat rajusti ja ovat pysyneet isoina tähän vuoteen saakka. Niinpä yli 1150 hirveä on seuran historian aikana saanut luovuttaa paistinsa metsästäjille ja maanomistajille.. Paljon on metsästetty, ollaan onnellisia, ettei vahinkoja metsästyksessä ole sattunut. Siihen on paljolti kiitos kurinalaisen metsästyksen. Osuutensa aina on myös onnella.

Suurimpien kaatolupamäärien aikana viime vuosikymmenellä rakennettiin Eeva ja Kalervo Kaislon lahjoittamalle tontille uusi ja nykyaikainen hirvenkäsittelypaikka. Samalle tontille on myös tehty porakaivo sekä hirvikota. Kota on nimetty vanhan metsästysmajan mukaan Kyttäläksi. Se täyttää nykyajan vaatimukset, autolla pääsee pihaan ja valaistus on sähköllä. Sen keskellä piisi antaa lämpöä. Siellä on myös kaatajan ja ohiampujan tuolit. Ohiampujan tuoli on parhaalla paikalla ja hyvin pehmustettu. Kun sisällä kirvelee niin onpahan silloin hyvä paikka istua. Kaatajan tuoli on karumpi, sillä hänellä on jo muutenkin hyvä olo. Kodan lämmössä on hyvä syödä eväitä ja turista, varsinkin sinä päivänä kun vuoden viimeinen hirvi on kinterissä. Niin paljon tarinaa riittää, että hitaammat kotiin ehtivät vasta pikkutunneilla.

Kuusi vuosikymmentä on yhdistyksen toiminnassa pitkä aika, kuin myös ihmisen elämässä. Sukupolvetkin ehtivät vaihtua. Niinpä seuran perustajajäsenistä vain yksi, Antti Laakso on vielä keskuudessamme. Kovasti tuona aikana myös ”metsän väki” on muuttunut, eikä metsästäjän kannalta parempaan suuntaan. Historian aikana ei tavattu näätä, villiminkkiä, supia, ilvestä, sutta, karhua, eikä hirvikärpästä. Tänä päivänä näitä kaikkia voi tavata alueeltamme. Ja toisin kuin ennen, suurpedot ovat esivallan suojeluksessa. Liito-orava ja valkosekätikka on jo ajat sitten ohittaneet ihmisen edut. Näyttää myös siltä, että pedot ovat saaneet ”samat edut”, sillä niillä on kovaääniset

”kivitaloluonnonsuojelijat” kaupungissa puolellaan. Näitä vastaan metsästäjäjärjestöt näyttävät olevan voimattomia. Itse jouduin käyttämään ilveksen raatelemaa koiraani eläinlääkärissä. Se vähän lohdutti, että Jämsän ainoa ilveksen kaatolupa käytettiin Kyttien alueella. Se varmaankin oli ensimmäinen luvallinen ilveksen kaato sataan vuoteen tällä aluella.

Niin on muuttunut kovasti myös Kyttien toiminta kuuden vuosikymmenen aikana. Jäsemäärä on moninkertaistunut ja jalkamiehestä on tullut automies. Ennen kun metsästäjä tuli metsältä kotiin, jos reppu oli raskas niin askel oli kevyt. Se tiesi aina perheelle särvintä perunan höysteeksi. Nykymetsästäjällä on repussaan useimmiten vain eväät. Joskus myös aseena on vain kynä ja paperia, johon merkitsee salolla helisevää haukkua muistiin, peläten samalla kuuleeko samaa haukkua hukka, joka saattaa pitää sitä ruokakellonaan.

Mikä vetää miestä metsälle... kun se ei enää ole pelkkä lihanhimo. Onko se, että salolla on erämiehen tavattoman hyvä olla.